

Commissie OCTAS: ‘Pak het regeldoolhof voor arbeidsongeschikten aan’

DEEL DEZE PAGINA

‘Het stelsel van de arbeidsongeschiktheidsregelingen is te complex voor bijna alle mensen die er mee te maken hebben’. Dit is een kernzin uit het [advies](#) van de commissie OCTAS (Onafhankelijke Commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstelsel) aan minister Van Gennip. De commissie roept in het advies dan ook op het stelsel te vereenvoudigen en daarbij uit te gaan van het perspectief van de mensen die op de regelingen zijn aangewezen. Cedris is blij met die benadering, maar ziet het ook als slechts een eerste stap richting verbetering.

Minister Van Gennip stelde de commissie OCTAS eind 2022 in. Met als doel: analyseer waar de knelpunten in het Nederlandse arbeidsongeschiktheidsstelsel liggen, en bedenk meerdere oplossingsrichtingen voor deze problemen.

Uit het onderzoek van de commissie blijkt dat er teveel van de mensen zelf wordt verwacht, terwijl ze in ‘belanden in een doolhof aan regelingen’. Het is volgens de commissie nodig dat mensen meer aandacht, vertrouwen en zekerheid krijgen. De commissie reikt daarvoor 3 varianten aan. Die leggen elk een eigen accent op de aanpak van de gesignaleerde knelpunten. Daarmee geven ze de boodschap af dat een verbetering van het stelsel een zaak is van lange adem.

Variant 1: Huidig stelsel beter

Deze variant richt zich op het vereenvoudigen van het uitkeringsregime. Zo wordt de WIA eenvoudiger door onder meer uit te gaan van één in plaats van de huidige drie regelingen (WIA, WGA, IVA). De drempel om in aanmerking te komen voor de WIA, gaat omlaag. Niet langer moet er sprake zijn van minimaal 35% verlies aan verdien capaciteit, maar van 25%.

Variant 2: Werk staat voorop

In deze variant ligt de nadruk op wat mensen wél kunnen, in plaats van wat ze níet kunnen. Mensen worden minder snel gekeurd op arbeids(on)geschiktheid. Eerst wordt volop ingezet op re-integratie. Deze intensieve re-integratiedienstverlening wordt gecombineerd met het bieden van inkomenszekerheid. Hoe ziet dat eruit? Na twee jaar loondoorbetaling bij ziekte, ontvangen de betreffende personen gedurende drie tot vijf jaar een re-integratieuitkering, ter hoogte van 70% van oude loon. En gedurende die periode wordt intensief werk gemaakt van re-integratie. Pas daarna volgt de arbeidsongeschiktheidsbeoordeling.

Variant 3: Basis voor werkenden

Deze variant gaat uit van één gelijke regeling voor alle werkenden, zowel werknemers als zelfstandigen. Ze worden op dezelfde manier beoordeeld, ondersteund en begeleid. Daarmee biedt de commissie OCTAS een oplossing voor mensen die afwisselend of tegelijkertijd werken in loondienst en werken als zelfstandige. Voor iedereen die werkt is er een verplichte aanvullende verzekering.

Ontbrekende variant

Voor mensen zonder arbeidsverleden en voor mensen die al vanaf jonge leeftijd kampen met beperkingen heeft de commissie geen variant uitgewerkt. Wel wordt benadrukt dat het huidige stelsel te complex is en teveel verwacht van de zelfredzaamheid van deze mensen. Daarom doet de commissie een aantal voorstellen om binnen het huidige stelsel een aantal knelpunten te verminderen. Deze richten zich vooral op meer contact en hulp in de doolhof van regelingen. En daarnaast roept de commissie gemeenten, UWV en werkgevers op om de kennis en infrastructuur van de sociaal ontwikkelbedrijven in te zetten voor aanvullende arbeidsplaatsen voor mensen met een arbeidsbeperking.

Wat vindt Cedris?

Het rapport van de commissie OCTAS toont aan dat de complexiteit en veelheid aan regelingen perspectief op werk en bestaanszekerheid voor veel kwetsbare mensen in de weg staat. Vereenvoudiging van het stelsel is dus keihard nodig.

Het is mooi dat dit advies er ligt. Het sluit aan bij het politieke voornemen om de Participatiewet meer mensgericht vorm te geven. Nu komt het aan op het vervolg. De Tweede Kamer, en zeker de formerende partijen moeten nu doorpakken en hier actie op zetten. Cedris roept daarom de politiek op:

- Haal de bestaande drempels weg voor mensen die willen en met ondersteuning kunnen werken en nu nog een arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben. Zorg dat de stap naar betaald werk geen inkomensrisico oplevert.
- Investeer in sociaal ontwikkelbedrijven zodat de extra banen voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. De [recent uitgebrachte Maatschappelijke Kosten batenanalyse](#) maakt immers duidelijk dat investeren in re-integratie maatschappelijk en financieel veel oplevert.